

В усіх випадках міри публік рілейшнз, як правило, розраховані на те, щоб: а) переконати людей змінити свою думку щодо проблем, організації, окремої особистості, товару чи послуги; б) уточнити, закріпити необхідну громадську думку, яка ще недостатньо сформувалася; в) підсилити існуючу громадську думку [6, с.282].

Іншими словами, основною метою публік рілейшнз органу внутрішніх справ є створення внутрішнього і зовнішнього соціально-психологічного і політичного середовища для забезпечення бажаної поведінки населення стосовно органу внутрішніх справ.

На оперативного-тактичному рівні цілі інформаційного забезпечення визначаються цілями конкретної спеціальної операції, але вони не можуть суперечити загальним цілям публік рілейшнз. Саме тому виникає питання про допустимість тих чи інших методів впливу на громадську думку, які є в арсеналі психологічної війни. Так, використання дезінформації в тактичних цілях може негативно позначитися на досягненні стратегічних цілей публік рілейшнз, зашкодити позитивному іміджу правоохоронних органів, оскільки суперечить принципу абсолютної чесності і відвертості в подачі інформації громадськості. Однак, коли дезінформація необхідна в оперативних інтересах, звертатися до неї необхідно вкрай обережно, цілком виключити які-небудь негативні наслідки для органів внутрішніх справ.

Список літератури: 1. Россия (СССР) в локальных войнах и вооруженных конфликтах второй половины XX века / Под ред. В.А. Золотарева. М., 2000. 2. Основы оперативно-розыскной деятельности / Под ред. В.В. Рушайло. СПб., 2000. 3. Шнейдер Д.И. Криминология / Пер. с нем. Ю.А. Неподасва. М., 1994. 4. Чуркин С.А. Стратегия борьбы с терроризмом. Специальные операции // Спецназ. 1998. № 1. 5. Крысько В.Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт). Минск, 1999. 6. Байдурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України. Х., 1998.

Надійшла до редакції 10.01.02

О.О. Телмчкін

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ПІДТРИМКИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ МИРУ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Особливе місце в системі нормативно-правових документів, що становлять правову основу операцій з підтримки і відновлення миру, займає національне законодавство.

Характерною рисою законодавства більшості держав світу є особлива процедура направлення військового персоналу для участі в миротворчих операціях. Наприклад, згідно зі ст. 7 федерального закону Російської Федерації «Про поряток надання Російською Федерацією військового і цивільного персоналу для участі в діяльності з підтримки або відновлення міжнародного миру і безпеки» від 23 червня 1995 р. рішення про направлення військових миротворчих підрозділів приймається Президентом РФ на підставі постанови Ради Федерації, а цивільних осіб – Урядом РФ (ст. 9). Участь в операціях з примусу до миру здійснюється на під-

стані ратифікованого міжнародного договору або федерального закону (ст. 10) [1].

Для Франції характерна боротьба між законодавчими і виконавчими органами влади за право контролю над процесом прийняття рішення про направлення миротворчого персоналу. Конституція Франції від 4 жовтня 1958 р. не передбачає використання збройних сил за межами країни в операціях, що не відносяться до війни. Виходячи із суті статті 35 Конституції країни, використання військових підрозділів у миротворчих операціях повинне бути схвалене парламентом. Разом з тим, дослідниками відзначається, що дана норма діє лише частково [2, р.55]. На практиці політика Франції відносно миротворчих операцій визначається урядом країни, насамперед, міністрами закордонних справ і оборони. Вплив парламенту на процес прийняття рішень з даного питання дуже обмежений. На думку представників вищих органів виконавчої влади, операції з відновлення миру не можна ідентифікувати з війною. Тому рішення з даного питання повинні прийматися президентом Франції як головнокомандуючим збройними силами країни і гарантом дотримання міжнародних договорів. Тільки він визначає час, умови та ступінь участі Франції в операціях ООН, що проводяться відповідно до положень розділу VII Статуту ООН [2, р.60].

До основних документів, що становлять правову базу участі США в миротворчих операціях, можуть бути віднесені: Конституція, «Закон про надання допомоги зарубіжним країнам» і «Закон про участь в діяльності Організації Об'єднаних Націй» [3, р.17]. Стаття II Конституції США, відповідно до якої президент є головнокомандуючим збройними силами країни, служить підставою для прийняття рішення щодо участі в операціях з примушення до миру. Параграф 551 Розділу 6 Частина II «Закону про надання допомоги зарубіжним країнам» 1961 р. санкціонує участь США в операціях з підтримки миру. На підставі «Закону про участь у діяльності Організації Об'єднаних Націй» 1945 р. США, за проханням ООН, можуть направляти для участі в операціях цієї організації як небойовий персонал (військові спостерігачі, охоронці тощо) до 1000 військовослужбовців. Особливе положення займає Директива Президента США № 25 від 3 травня 1994 року «Політика Адміністрації з питань реформування багатофункціональних мирних операцій». Зміст документа, що носить закритий характер, як правило, представлений у вигляді розгорнутих рефератів у низці наукових і спеціальних видань [4]. Особливий інтерес представляє розділ, присвячений питанням управління військовими підрозділами США, що беруть участь у миротворчих операціях. Згідно з Директивою, управління миротворчими підрозділами збройних сил США належить виключно президенту. Стосовно до кожної окремої операції Організації Об'єднаних Націй, що проводиться за рішенням Ради Безпеки, США можуть розглянути питання про надання військових підрозділів країни під оперативне управління компетентного командування ООН. При цьому, чим крупніший підрозділ, тим менше імовірність його перепідпорядкування командним структурам ООН. Будь-яка операція з примушення до миру повинна проводитися, як правило, або під управлінням командування

США, або компетентних регіональних організацій типу НАТО або відповідних коаліцій держав [4, pp.95-97].

Певною своєрідністю відрізняється законодавство держав, що в період другої світової війни виступали проти країн – фундаторів Організації Об'єднаних Націй.

Німеччина в системі Організації Об'єднаних Націй завжди займала специфічне становище, зумовлене її роллю в Другій світовій війні. Згідно з статтею 53 Статуту організації вона була навіть віднесена до категорії «ворожих держав» [5]. Тільки в листопаді 1972 р. Німецька Демократична Республіка і Федеративна Республіка Німеччина стали членами ООН.

Згідно з статтею 87а Конституції ФРН 1949 р. будівництво німецьких збройних сил обмежувалося виключно завданнями оборони. В 1982 р. Федеральна Рада Безпеки підтвердила конституційну заборону на використання збройних сил країни за межами Німеччини [6, p.37]. Дана обставина пояснює порівняно обмежені масштаби участі Німеччини в миротворчих операціях Організації Об'єднаних Націй до 1994 р.

ФРН надавала фінансову підтримку операції ООН на Кіпрі в 1967 р., допомагала вирішувати завдання матеріально-технічного забезпечення миротворчих сил на Суецькому каналі в 1973 р. і в Лівані в 1978 р., виділяла цивільний персонал для місій ООН у Намібії і Центральній Америці в 1989 р. Участь ІДР у миротворчій діяльності ООН була обмежена направленням невеликої групи працівників поліції в Намібію в 1989 р. [6, pp.33-34].

У 90-і роки спостерігається активізація миротворчої діяльності об'єднаної Німеччини: цивільний персонал прямує для участі в операціях ООН та інших міжнародних організацій/коаліцій у Західній Сахарі та Гаїті, військовий – в Іраку (2000 військовослужбовців), Персидській затоці (2700 чоловік), 75 працівників прикордонної поліції в квітні 1992 р. були направлені в місію ООН у Камбоджі. Німеччина взяла участь у заходах щодо реалізації режиму економічного ембарго у відношенні Югославії в 1992-1993 рр. У липні 1993 р. німецький військовий контингент у кількості 1640 чоловік був направлений для участі в операції на території Сомалі [6, pp.34-35].

Переломним моментом в історії німецького миротворства стало 22 липня 1994 року, коли Федеральний конституційний суд визнав легітимним участь Німеччини у всіх видах операцій з підтримки та відновлення миру, включаючи операції з примушення до миру, за умовою прийняття відповідного рішення нижньою палатою парламенту. У цей день суд санкціонував участь збройних сил в операціях НАТО і Західноєвропейського союзу на території колишньої Югославії [6, p.39].

При цьому обов'язковою умовою участі Німеччини в миротворчих операціях є інституційний (у рамках міжнародних організацій, таких як ООН, ОБСЄ, НАТО і ЗЕС) і багатосторонній характер операції [6, pp.39-40].

* Федеральна Рада Безпеки – орган, відповідальний за питання безпеки, до складу якого входили: Канцлер і міністри оборони, юстиції, закордонних і внутрішніх справ, економіки і фінансів.

мира в безпеку» // Сборник важнейших документов по международному праву. Часть II особенная. М., 1997. 2. Daudet Y. Legal Aspects // Stern B. (Ed.) United Nations Peace-keeping Operations: A Guide to French Policies. Tokyo, New York, Paris, 1998. 3. Bowens G. Legal Guide to Peace Operations. U.S. Army Peacekeeping Institute, 1 May 1998. – 582 pp. 4. Daniel D.C.F. The United States // Findlay T. (Ed.) Challenges for the New Peacekeepers / SIPRI Research Report No. 12, 1996. 5. Устав Організації Об'єднаних Націй // Сборник важнейших документов по международному праву. Часть II особенная. М., 1997. 6. Egrhart H-G. Germany // Findlay T. (Ed.) Challenges for the New Peacekeepers / SIPRI Research Report No. 12, 1996. 7. Schmidt E. A. In the Service of Peace: 35 Years of Austrian Participation in UN Peace Operations. Vienna: Federal Press Service, 2001. 8. Schmidt E. A. In the Service of Peace. Austrian Participation in the Peace Operations since 1960. Institute of Military Studies of the Austrian Ministry of Defence, 2001. 9. Takahara T. Japan // Findlay T. (Ed.) Challenges for the New Peacekeepers / SIPRI Research Report No. 12, 1996.

Надійшло до редакції 11.01.02

Л.І. Аркуша, О.Ф. Долженков, М.П. Чекал

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжнародні економічні відносини є однією з найбільш динамічних сфер життя. Економічні зв'язки між державами мають тривалу історію. Протягом сторіч вони існували переважно як зовнішньоторговельні, вирішуючи проблему забезпечення населення товарами, якщо національна економіка робила це неефективно або не робила зовсім. У ході еволюції зовнішньоекономічні зв'язки переросли зовнішню торгівлю і перетворилися в складну сукупність міжнародних економічних відносин, – світове господарство. Процеси, що відбуваються в ньому, зачіпають інтереси всіх держав світу.

Одна з найважливіших задач для України, де понад 100 тисяч суб'єктів підприємництва ведуть активну зовнішньоекономічну діяльність з іноземними партнерами більш як 190 країн світу [1, с.403], – це необхідність визначити своє місце у світовому господарстві, що відповідає її масштабам і потенціалу. Будучи складовою частиною ралійської економіки, українська була орієнтована на участь у міжнародному поділі праці переважно серед країн-членів спілки економічної взаємодопомоги (СЄВ). Особливістю цього інтеграційного угруповання було планово-централізоване регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Це дозволяло захищати національну економіку від «бур світового ринку», але одночасно це викликало необхідності постійно об'єктивно оцінювати рівень ефективності національного виробництва. Закономірний наслідок цього відставання від світових інтеграційних процесів, слабка «вмонтованість» у систему міжнародного поділу праці, міжнародну торгівлю і міжнародні валютно-фінансові відносини [2, с.483-484].

Перенес орієнтирів у зовнішньоекономічній сфері від задач, що виконуються державним планом, до вимог і запитів світового ринку, при глибокій кризі на ринку внутрішньому – завдання надзвичайно складне. Вирішувати його водиться не тільки при розпаді старих зовнішньоекономічних зв'язків, а й в умовах активного проникнення до цієї сфери організу-